

Návrh opatrení na zvýšenie transparentnosti v súvislosti s nákupom a využívaním informačno-komunikačných technológií vo verejnom sektore.

(Materiál Ministerstva financií SR, schválený uznesením vlády SR č. 460 zo 6. júla 2011)

V súvislosti s víziou racionalizácie a efektívneho využívania verejných financií, vybavenia verejnej správy informačno-komunikačnými technológiami (ďalej len „IKT“) a v neposlednom rade i odborného potenciálu verejnej správy predstavil minister financií SR dňa 09.11.2010 na medzinárodnom kongrese ITAPA 2010 (Information Technologies and Public Administration - Informačné technológie a verejná správa) desatoro zásad, predstavujúcich opatrenia na zvýšenie transparentnosti v súvislosti s nákupom a využívaním IKT vo verejnom sektore, ktorým vďaka bude informatizácia prospešná pre daňovníkov a nie len pre úzky okruh dodávateľov a sprostredkovateľov, s cieľom: lacnejší, transparentnejší a efektívnejší nákup IKT.

Cieľom návrhu opatrení je, aby sa finančné prostriedky vynakladané na obstarávanie IKT vnímali ako investície do kvalitných služieb, do efektívnejšej štátnej a verejnej správy, do odbremenenia občana od nadbytočných byrokratických úkonov.

Od skvalitnenia a sprehľadnenia tohto procesu sa očakáva odstránenie neduhov v zmysle princípu „valueformoney“. Ide najmä o neschopnosť definovať skutočné strategické ciele projektov, absenciu analýz prínosov riešení, nekvalitnú prípravu zadania. Základný charakter a zmysel projektu musia byť zrejme už na začiatku procesu s identifikovanými merateľnými a kvantifikovateľnými prínosmi.

K jednotlivým zásadám sa preto navrhujú tieto opatrenia:

1. Viac konkurencie vo verejnom obstarávaní

Väčšina postupov verejného obstarávania realizovaných podľa verejného obstarávania na dodávku IKT a informačných systémov mala v poslednom období len jedného záujemcu/uchádzača/účastníka (ďalej len „účastník“ alebo len „uchádzač“). Je nevyhnutné zvyšovať záujem a účasť v jednotlivých postupoch verejného obstarávania, aby bolo možné vytvoriť tlak na cenu a kvalitu. Je potrebné zaviesť jasné pravidlá analýzy trhu na zisťovanie záujmu o účasť vo verejnom obstarávaní, aby sa predišlo nízkej počtu zúčastnených subjektov, čo by malo za následok deformácie na strane dopytu. Uvedená analýza by mala slúžiť ako jedno z východísk pre definovanie požiadaviek na verejné obstarávanie. Postupy verejného obstarávania, ktorých sa zúčastní bez jednoznačného dôvodu menej ako traja súťažiaci, nie sú korektné z hľadiska prípravy podkladov, keďže pri dnešnej saturácii trhu s IT je nepravdepodobné, že schopný dodávateľ je len jeden či dvaja. Nízky počet účastníkov súťaže, a teda slabé konkurenčné prostredie je výsledkom i zle pripravenej súťaže. Existujú samozrejme výnimky na veľmi špecifické tovary alebo služby, ktoré nie sú schopné dodávať mnohí dodávateľia. Musí ísť však skutočne len o výnimky, ktoré budú musieť byť jasne zdôvodnené.

Verejné obstarávanie je potrebné zbaviť účelových bariér a diskriminačných podmienok účasti. Predmet zákazky musí byť jednoznačne definovaný. Prínosy a ciele projektu musia byť určené a previazané s predmetom zákazky.

Vyšší počet účastníkov v jednotlivých postupoch verejného obstarávania je kľúčom k vyššej kvalite a efektivite. Účastníci sú motivovaní hľadať to najlepšie riešenie, aké sú schopní poskytnúť a súčasne pozorne zvažovať cenu a svoje náklady. Vyšší počet účastníkov však nie je automatický, je podmienený zvýšením záujmu firiem o účasť na verejnom obstarávaní. V minulosti tomu bránili viaceré faktory:

- Nedostatok informácií o konkrétnom verejnom obstarávaní
- Nedostatočné a príliš všeobecné špecifikácie predmetu zákazky
- Neprimerane nastavené podmienky účasti
- Podozrenia z vopred pripravenej súťaže pre konkrétnu spoločnosť
- Zlá povest' verejných obstarávateľov
- Neschopnosť realizovať medzinárodné súťaže, resp. poskytnúť rovnakú mieru príležitosti

Všetky tieto faktory znemožňovali serióznym účastníkom riadne vypracovanie ponuky a pôsobili demotivujúco. Vypracovanie ponuky spôsobuje účastníkom verejného obstarávania náklady, ktorých výška úmerne stúpa s predpokladanou hodnotou zákazky a komplikovanosťou riešenia. Rozhodnutie firmy zúčastniť sa procesu verejného obstarávania je čisto pragmatickou otázkou zvažovania nákladov a možných benefitov. Neúmerné náklady a neistota implicitne znamenajú nízky, až nulový záujem. Verejná správa by preto mala neustále identifikovať a eliminovať všetky bariéry, ktoré demotivujú potenciálnych účastníkov zúčastňovať sa hospodárskej súťaže prostredníctvom verejného obstarávania a neustále zvyšovať jeho proces a kvalitu.

Realizáciu tohto opatrenia nie je možné zabezpečiť zákonom alebo inou právnou formou. Je potrebný aktívny a zodpovedný prístup každého verejného obstarávateľa. Na úrovni ministerstiev musí byť tento prístup garantovaný priamo ministrom, na úrovni ostatných ústredných orgánov verejnej správy a inštitúcií verejnej správy najvyššími zodpovednými predstaviteľmi. Medzi nevyhnutné kroky patrí:

- Sústrediť sa na čo najvyššiu kvalitu špecifikácie predmetu zákazky a celej dokumentácie z verejného obstarávania
- V prípade vysokej miery komplexnosti predmetu zákazky realizovať projekt v dvoch krokoch: špecifikácia projektu a riešenia, a súťaž o samotnú realizáciu riešenia
- Štandardizácia podmienok účasti vo verejnom obstarávaní
- Výber najvhodnejšieho postupu verejného obstarávania z pohľadu rovnosti príležitostí

Pre čo najširšie oboznámenie dodávateľov so zákazkami, ktoré sú predmetom verejného obstarávania navrhujeme, aby zákazky boli zadávané cez TED (TendersElectronic Daily[1]), ktorý je elektronickou verziou Dodatku k Úradnému vestníku Európskej únie.

Bežnou praxou v súkromnom sektore najmä veľkých spoločností je štandardné znenie každej zmluvy, ktorú spoločnosť uzatvára na dodávku tovarov alebo služieb. Vyhyba sa tak nejasným alebo protichodným zneniam zmlúv, nevýhodným podmienkam či už úmyselne alebo neúmyselne odsúhlaseným a pod. Je prirodzené, aby aj štát využil túto dobrú skúsenosť a postupne štandardizoval jednotlivé ustanovenia a náležitosti všetkých zmlúv. Najdôležitejšie je stanoviť:

- jednoznačné požiadavky na predmet plnenia zmluvy, resp. predmet plnenia rámcovej dohody (ďalej len „zmluva“), t. j. čo špecifikácia predmetu plnenia zmluvy môže a tiež nesmie obsahovať,
- jednoznačné požiadavky na samotné ustanovenia zmluvy, t. j. čo každá zmluva musí a tiež nesmie obsahovať
- previazanie cieľov projektu s akceptačnými kritériami a ich naplnenie ako podmienkou úhrad
- dôsledne vyžadovať uplatnenie metodických princípov riadenia projektov a riadenia kvality v projektoch

Cieľ zvýšiť konkurenciu a počet účastníkov môžu verejní obstarávatelia dosiahnuť najmä dôslednou a kvalitnou prípravou zadania. Ak sa verejného obstarávania nezúčastnili viacerí účastníci, je potrebné, aby verejný obstarávateľ preskúmal opätovne transparentnosť a kvalitu procesu prípravy podkladov. Vo výnimočnom prípade, kedy sa verejného obstarávania nemohli zúčastniť viacerí účastníci, oboznámi verejný obstarávateľ s touto skutočnosťou verejnosť a písomne vyhodnotí príslušný postup verejného obstarávania.

Ministerstvo financií SR zároveň pre uľahčenie a zjednotenie vypracuje súbor dokumentov, ktoré budú:

- identifikovať štandardné náležitosti opisu predmetu zákazky a postupy jeho tvorby,
- typové podmienky účasti vo verejnom obstarávaní
- vzory všeobecných zmluvných podmienok na projekty v oblasti IKT s negatívnymi a pozitívnymi vymedzeniami.

2. Zastaviť zneužívanie autorských práv

Autorské práva sú pravidelne zneužívané na to, aby sa nové kontrakty v oblasti informatizácie, resp. iné diela súvisiace s ochranou duševného vlastníctva uzatvárali bez skutočnej súťaže – t. j. bez súťažného postupu verejného obstarávania. Verejné obstarávanie v oblasti IKT môže zahŕňať obstarávanie:

- dodávanej dokumentácie (podrobná analýza požiadaviek, funkčný a technický návrh, procesný model, bezpečnostný projekt atď.),
- balikového softvéru[2],
- individuálne vyvíjaný aplikačný softvér, vytvorený pre konkrétneho zákazníka na mieru.

V súčasnosti je v slovenskom právnom systéme základným právnym predpisom v oblasti autorských práv zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (ďalej len „autorský zákon“) v znení neskorších zmien a doplnkov.

Tento právny predpis upravuje aj problematiku autorských práv, pokiaľ ide o vytvorenie počítačových programov. Autorský zákon rieši otázku vytvorenia autorského diela na zákazku formou zmluvy o vytvorení diela (§ 39 autorského zákona). Odovzdaním veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, prechádza vlastnícke právo k nej na objednávateľa, ak nie je dohodnuté inak.

Zákon však stanovuje, že samotnou zmluvou o vytvorení diela ani odovzdaním veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, nenadobudne objednávateľ právo použiť toto dielo. Tieto práva získa len ak súčasne so zmluvou o vytvorení diela alebo po tomto momente uzatvorí s autorom licenčnú zmluvu.

To znamená, že použitie autorského diela, t. j. aj počítačového programu, ktorý bol vytvorený na zákazku, je viazané na uzatvorenie licenčnej zmluvy s autorom, prípadne iným nositeľom práv, ktorý je oprávnený autorom previesť licenciu na tretiu osobu alebo poskytnúť sublicenciu.

Licenčné dojednanie môže byť na báze tzv. nevýhradnej licencie (licencie v obmedzenom rozsahu), čo prakticky znamená, že autor, prípadne osoba, ktorá vykonáva majetkové práva autora môže udeliť súhlas na použitie diela aj ďalším tretím osobám.

Licenčné dojednanie s objednávateľom môže byť založené na tzv. výhradnej licencií (licencii v neobmedzenom rozsahu) a objednávateľ môže mať podľa tejto dohody právo autorské dielo ďalej rozširovať formou udelenia sublicencie. V takom prípade osoba (zhotoviteľ), ktorá zmluvne previedla licenciu na objednávateľa bez súhlasu objednávateľa, nesmie udeliť tretej osobe licenciu na spôsob použitia diela, udelenú licenciou v neobmedzenom rozsahu a je povinný, ak nie je v zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať použitia diela spôsobom, na ktorý udelil licenciu.

Zastavenie zneužívania autorských práv je nevyhnutné hlavne pri individuálne vyvíjanom aplikačnom softvéri, pretože práve tento druh predstavuje jednak vysoké finančné objemy a zároveň umožňuje vysokú mieru úpravy zmluvných podmienok autorských práv k dielu.

Pri uzatváraní zmluvy na dodávky IKT v prípadoch, kedy je objednávateľom štát, resp. štátne a verejné inštitúcie podliehajúce režimu verejného obstarávania, je najlepšie také riešenie, ktoré by objednávateľovi zabezpečilo právo neobmedzene používať, upravovať a rozširovať predmet dodávky, bez ďalšieho súhlasu zhotoviteľa, t. j. účastníka zmluvy o vytvorení počítačového autorského diela, t. j. na základe *výhradnej licencie (licencie v neobmedzenom rozsahu)*.

V prípade, že sa zvýšenie finančných prostriedkov na tento typ licencie nejaví ako efektívne, je potrebné, aby každá nová zmluva v budúcnosti obsahovala štandardizované licenčné ustanovenia, zabezpečujúce objednávateľovi nevýhradné právo používať aplikačné programové vybavenie počas celej doby trvania majetkových práv k nemu na území Slovenskej republiky a Európskej únie na účely, na ktoré bolo vytvorené a/alebo na

účely súvisiace s činnosťou objednávateľa - to znamená, *nevýhradnú licenciu (licenciu v obmedzenom rozsahu)* neobmedzenú na celú dobu trvania majetkových práv, pre územie Slovenskej republiky a Európskej únie.

Takisto by mala obsahovať právo na neobmedzenú úpravu diela vrátane úpravy diela treťou osobou a práva na jeho úpravu, šírenie, a nakladanie s ním. Zároveň je potrebné nájsť zákonnú formu usporiadania autorských práv pri už existujúcich zmluvných vzťahoch s minimalizáciou finančných dopadov. Hlavným cieľom tohto opatrenia je neobmedziť konkurenciu v budúcnosti pri zabezpečovaní ďalších služieb a rozvoja existujúcich informačných systémov.

Napriek výhodnejším licenčným podmienkam z pohľadu práv objednávateľa, je potrebné brať ohľad aj na záruky, ktoré autor poskytuje. Autorské dielo je potrebné upravovať len takým spôsobom aký je povolený samotným autorom. V prípade úpravy diela objednávateľom iným ako autorizovaným spôsobom pravdepodobne dôjde k strate záruk. V zmluvách je vhodné upraviť spôsob úpravy diela, ktorý zo strany objednávateľa nespôsobí stratu záruk a vymedziť úpravy s negatívnym účinkom na záruku autora.

Súčasťou materiálu je Odporúčanie k riešeniu problematiky autorských práv a zabezpečenia transparentnosti subdodávateľov v súvislosti s nákupom a využívaním informačno-komunikačných technológií vo verejnom sektore (ďalej len odporúčanie¹). V bode 1 odporúčania sa predkladá znenie ustanovení v súvislosti s poskytnutím licencie na autorské právo a uznesením B.1 sa ukladá zapracovať tieto ustanovenia do zmlúv súvisiacich s obstarávaním IKT.

Bod 2 odporúčania zároveň obsahuje návrh spôsobu kontroly a riešenia už uzavretých zmlúv, ktoré obsahujú záväzky podľa autorského zákona (autorské právo).

3. Transparentnosť subdodávateľov

Využívanie sprostredkovateľov je častým spôsobom „odlievania“ peňazi z verejného sektora. Pre zvýšenie efektívnosti je potrebné stanoviť jasné pravidlá pre využívanie sprostredkovateľov, aby sa neobmedzili skutoční subdodávateľia, ale aby sa eliminoval priestor pre špekulantov. Zmluvy musia obsahovať štandardizované ustanovenia o tretích osobách, vrátane zverejňovania subdodávateľov.

Súčasťou predkladaných ponúk musí byť zoznam subdodávok, ich rozsah a najmä pôvodný autor a výrobca jednotlivých častí plnenia zmluvy. V prípade, že niektorý zo subdodávateľov nie je v okamihu podpisu zmluvy známy a vstúpi do procesu v priebehu plnenia predmetu zmluvy, musí byť tento subdodávateľ odsúhlasený formou písomného dodatku k zmluve. Povinné informovanie o subdodávateľoch je veľmi dôležité z pohľadu ekonomickej efektívnosti, ako aj transparentnosti.

Takisto, súčasťou predkladaných ponúk musí byť aj zoznam autorov a výrobcov diela pre prípad, keď z rôznych právnych dôvodov nie je možné si uplatňovať práva u dodávateľa (napr. po jeho právnom zániku).

V bode 3 odporúčania sa predkladá znenie ustanovení v súvislosti so zverejňovaním subdodávateľov.

4. Obmedzené „dodatkovanie“ zmlúv

Často využívaným spôsobom ako sa vyhýbať súťažným postupom verejného obstarávania pri nových dodávkach alebo navyšovať rozsah zákazky, je využívanie dodatkov, resp. uzatváranie nových zmlúv na základe rokovacieho konania bez zverejnenia. Ich objem je síce v niektorých prípadoch v zákone o verejnom obstarávaní obmedzený aj v súčasnosti, toto obmedzenie je však nedostatočné. Je potrebné prijať prísnejšie pravidlá pre možnosti faktického „dodatkovania“ existujúcich projektov.

Vzhľadom na skutočnosť, že pri projektoch v oblasti IKT ide často krát o významné sumy, je súčasný právny stav, ale aj stav po prípadnom schválení vyššie uvedenej novely, považovaný za nedostatočný a navrhuje sa, aby bolo umožnené dodatkovanie uzatvorených zmlúv, resp. uzavretie zmlúv postupom rokovacieho konania bez zverejnenia (ďalej len „RKbZ“) v súlade s praktikami verejného obstarávania len v prípade obstarávania IKT služieb a to maximálne vo výške 10% z ceny zmluvy bez DPH, pričom však absolútny objem navýšenia nesmie prekročiť 1 milión Eur bez DPH.

V prípade nákupu hardvéru a softvéru by nemali byť vôbec možné dodatkovania, ktoré zvyšujú celkovú cenu predmetu zmluvy.

Zároveň je verejný obstarávateľ povinný pred dodatkovaním, resp. uzavretím zmluvy postupom RKbZ urobiť analýzu, v ktorej posúdi a kvalifikovane zdôvodní (v zmysle bodu B.8) prečo je efektívnejšie dodatkovanie zmluvy/resp. uzatvorenie zmluvy postupom RKbZ pred novo vypísaným súťažným postupom verejného obstarávania. V prípade hardvéru a balíkového softvéru resp. licencií sa navrhuje vôbec neumožniť dodatkovanie zmluvy/resp. uzatvorenie zmluvy postupom RKbZ, ktorým by sa navýšila zmluvná cena za jeho nákup.

5. Usporiadanie licenčných vzťahov

Významnú časť nákladov na IKT tvoria poplatky za licencie, najmä od niekoľkých významných celosvetových dodávateľov. Verejné inštitúcie pritom nakupujú rovnaké produkty za rôzne ceny, často aj cez rôznych sprostredkovateľov. Využitie licencií je súčasne zmluvne obmedzené len pre kupujúcu organizáciu a tak sa platí za množstvo licencií, ktoré sa pritom reálne ani nevyužívajú. Licencie je pritom možné nakupovať v štátnej správe napr. prostredníctvom centrálnej zmluvy, ktorá stanoví jednoznačné finančné podmienky ich nákupu, používania, evidencie a umožní ich využitie v štátnej a verejnej správe bez ohľadu na to, kedy a kým boli kúpené. Výsledkom by mali byť výhodnejšie finančné podmienky pri obstarávaní a zároveň je možné zabezpečiť evidenciu tak, aby boli efektívne využívané.

Cieľom tohto opatrenia nie je garantovať nákup vybranej technológie alebo platformy pre celú verejnú správu ani nútiť všetkých verejných obstarávateľov používať rovnakú technológiu. Za výber najvhodnejšej technológie pri realizácii projektu IKT je naďalej zodpovedný verejný obstarávateľ, ktorý jej výber musí jednoznačne ekonomicky a kvalitatívne zdôvodniť. Pokiaľ sa však v projekte rozhodne využívať danú technológiu,

očakáva sa, že licencie a prevádzku zabezpečí v súlade s platnými štandardmi a podmienkami, ktoré upravujú právne vzťahy štátu s konkrétnymi dodávateľmi.

Týmto opatrením sa zo strany štátu vytvorí podmienky pre čo najefektívnejšie nakupovanie a používanie licencií významných dodávateľov. V tejto súvislosti už vláda SR dňa 17.11.2010. prijala „Návrh opatrení na zvýšenie efektívnosti fungovania verejného sektora a zlepšenie stavu verejných financií“. Spôsob realizácie tohto opatrenia preto nie je predmetom tohto materiálu, ale vyplynie zo súvisiaceho uznesenia vlády SR č. 805 zo 17. 11. 2010.

6. Základné kategórie hardvéru a služieb a ich ceny

Náklady na nákup bežného hardvéru sú vo verejnom sektore v mnohých prípadoch oveľa vyššie ako v súkromnom sektore. Určenie finančných limitov na základné kategórie hardvéru môže výrazne znížiť náklady štátu. Podobne ako pri hardvéri, aj pri službách platí verejný sektor často oveľa vyššie ceny ako sú bežné ceny v súkromnom sektore. Služby treba štandardizovať do tej miery, aby požiadavky na ich obstarávanie boli merateľné objektívnymi ukazovateľmi. Určenie maximálnych cien za štandardizované typy služieb, ktoré sú obstarávané v rámci projektov a zverejňovanie zazmluvnených cien môže pomôcť znížiť náklady. Stanovenie týchto limitov má za cieľ zníženie nákladov pri obstarávaní, zabezpečenie hodnoty, ktorú ma investícia priniesť. Základné prínosy zavedenia tohto bodu teda sú:

- Prostredníctvom zavedenia kategorizácie bežného hardvéru a identifikácie jeho trhových cien sa bude výrazne minimalizovať cena jeho obstarania za reálnu hodnotu.
- Jasným a konkrétnym zadaním požiadaviek na hardvér už v úvodnej fáze procesu verejného obstarávania sa zabezpečí objektivnosť výberu najlepšej ponuky a tým pádom aj návratnosť hodnoty z investície.

Uvedenie tohto opatrenia do praxe je možné rozdeliť do dvoch logických celkov:

- A. **Zavedenie klasifikácie.** Základom je vypracovanie klasifikácie (katalógu) pre štandardne používané tovary a služby pri realizácii IKT projektov.
- B. **Zavedenie finančného atribútu.** K jednotlivým položkám v klasifikácii je priradená maximálna cena.

Klasifikácia aj maximálna cena bude pravidelne aktualizovaná a upresňovaná.

Zavedenie klasifikácie pre štandardne používané tovary a služby

Z hľadiska obstarávania pri realizácii IKT projektov je možné rozlíšiť tri hlavné kategórie:

1. Hardvér
2. Softvér (v obchodnej praxi označovaný ako balíkový softvér)
3. Štandardizované služby

Zefektívnenie obstarávania produktov v druhej kategórii je už obsiahnuté v bode 5. tohto Návrhu opatrení a súčasne je riešené samostatným materiálom, ktorý bude pripravený na rokovanie vlády SR. Preto táto kategória je z ďalšieho rozpracovania vypustená.

Zavedenie finančného atribútu

K jednotlivým položkám v rámci klasifikácií bude potrebné zaviesť a spracovávať ako atribút finančnú hodnotu, ktorá môže predstavovať napríklad maximálnu cenu, priemernú cenu a pod. Pre účely posudzovania rozpočtov jednotlivých projektov a hodnotenia ekonomickej efektívnosti v zmysle predkladaných opatrení sa ako účelná javí:

- v prípade IKT služieb maximálna cena, ktorá je akceptovateľná verejnými inštitúciami a
- v prípade hardvéru orientačná cena.

Ceny by mali byť aktualizované minimálne raz ročne. V prípade IKT služieb sa ako možnosť javí aktualizácia cien v spolupráci s personálnymi agentúrami, príp. IKT priemyslom. Proces aktualizácie je potrebné navrhnuť tak, aby bol dostatočne flexibilný a ekonomicky únosný.

7. Zamedzenie vzniku duplicit a centrálna koordinácia projektov

Nedostatočná koordinácia, chýbajúce projektové plány a neprehľadné previazanie projektov vytvárajú priestor pre neefektívny nákup techniky a služieb. Jednotlivé ministerstvá tak bez zosúladenia svojich projektových plánov duplicitne aj viacnásobne nakupujú technológie, ktoré sú už k dispozícii. Vytvorenie projektovej kancelárie priezovného a nadrezortného charakteru, zavedenie záväzných opatrení na koordináciu projektov a vytvorenie kontrolných a vyhodnocovacích mechanizmov dodržiavania týchto opatrení pomôže zabezpečiť využívanie už existujúcich kapacít a zefektívniť celú technologickú infraštruktúru, pričom bude potrebné nastaviť časovú súslednosť projektov tak, aby ich realizácia nebola ohrozená.

Dôsledné projektové riadenie a centrálna koordinácia projektov nebola v minulosti dostatočne zabezpečená. Pri vyhodnocovaní doterajšieho postupu MF SR identifikovalo absenciu silnej projektovej a programovej kancelárie ako významné riziko. V prvom rade riziko pre neefektívne vynaloženie finančných prostriedkov a súčasne riziko nefunkčnosti a nezladenia celého systému elektronických služieb, ktoré počítajú so vzájomnou prepojenosťou.

V neposlednom rade môže k eliminácii menovaných významných rizík prispieť aj pripravovaný pilotný projekt inštitútu centrálného verejného obstarávania, prostredníctvom Kontrakčnej autority Ministerstva financií SR.

Pre riadenie IKT projektov bol vydaný Metodický pokyn Ministerstva financií SR č. MF/28999/2009-132 v záujme zabezpečenia jednotného postupu pri riadení projektov, ktoré súvisia s IKT a týkajú sa najmä tvorby a úpravy informačných systémov verejnej správy. Tento metodický pokyn predstavuje súhrn odporúčaní pre riadenie IKT projektov. V súčasnosti prebiehajú práce na dobudovaní programovej kancelárie na MF SR, na zavedení kontrolných a riadiacich mechanizmov v súlade so štandardmi projektového riadenia a identifikácia vhodného nástroja pre projektové riadenie. Následne bude aktualizovaný uvedený metodický pokyn tak, aby zahrnul aj metodiku reportovania v danom projektovom nástroji a budú pripravené šablóny, ktoré budú využívať nielen jednotliví poberatelia nenávratných finančných príspevkov (z Operačného programu informatizácia spoločnosti), ale všetci verejní obstarávatelia. Týmto opatrením bude zavedená kontrola a koordinácia všetkých projektov v oblasti IKT vo verejnom sektore.

8. Podrobné finančné informácie o projektoch

Prehľadný popis predmetu plnenia zmluvy a neskôr aj fakturácie je v súkromnom sektore bežným nástrojom kontroly. Je nevyhnutné, a to aj pre verejnú správu, vypracovanie a využívanie „vzorovej“ štruktúry rozpočtu na IKT projekty, ktorá bude obsahovať nielen detailnú funkčnú špecifikáciu tovarov a služieb, ale aj prevádzku a aplikačnú podporu. V tejto súvislosti Ministerstvo financií SR vytvorí rámec pre tvorbu maximálnych sadzieb za špecializované služby prevádzky a aplikačnej podpory, aby sme zamedzili uplatňovaniu diametrálne odlišných sadzieb pri porovnateľnom druhu a objeme zákazky. Týmto nástrojmi budú pripravované predbežné odhady nákladov na projekt, ako aj predpokladaná hodnota zákazky a následne aj súťažné ponuky v samotnom procese verejného obstarávania. Toto pomôže zvýšiť transparentnosť aj vo verejnom sektore. Sprehľadnenie rozpočtov pripravovaných projektov, zmlúv a nakoniec aj fakturácií zamedzí, aby sa v projekte nachádzali skryté položky a duplicity, umožní kontrolu rozpočtov a ich porovnanie v procese verejného obstarávania a dosiahnutie jednoznačnosti dodávok komponentov a produktov.

9. Definovanie finančnej efektívnosti investícií do IKT

Väčšina investícií do IKT nemala v poslednom období nijako kvantifikované prevádzkové náklady. Súčasťou každého projektu musí byť jasná kvantifikácia nákladov aj výnosov. Medzi nákladmi to musia byť okrem investičných nákladov aj celkové ďalšie náklady, najmä prevádzkové náklady počas štyroch rokov od dokončenia investície. Medzi výnosy patria najmä úspora prácnosti pri vybavovaní agendy, úspora doterajších prevádzkových nákladov, uložené pokuty za neplnenie predmetu zmluvy, či iné benefity, ktoré však musia byť jasne definované a finančne kvantifikované.

Výčíslenie dlhodobých nákladov na využívanie softvéru by malo zohľadňovať aj náklady na predpokladaný nevyhnutný upgrade hardvéru v dôsledku nevyhnutných upgradov softvéru na nové verzie.

Finančnú efektívnosť investícií do IKT je optimálne sledovať pri investične náročných rozvojových projektoch, kedy je nevyhnutné zistiť ex-ante ich návratnosť.

V súčasnosti sú v rámci štátnej správy využívané dve metódy ekonomického vyhodnotenia investície do IKT projektov:

- TCO (TotalCostofOwnership – Celkové náklady na obstaranie) – ktorú zaviedla Konceptia využívania SW produktov
- CBA (CostBenefitAnalysis - Analýza nákladov a výnosov) – ktorú zaviedol Metodický rámec pre projekty prioritnej osi 1 OPIS

SOFTVÉR

Ministerstvo financií SR vypracovalo **Koncepciu využívania softvérových produktov vo verejnej správe**. Na základe uznesenia vlády SR č. 523 z 15. júla 2009, ktorým sa schválila Konceptia využívania produktov vo verejnej správe, vypracoval Úrad pre verejné obstarávanie v spolupráci s Ministerstvom financií a Splnomocnencom vlády pre informačnú spoločnosť **Metodické usmernenie pre obstarávanie softvérových produktov vo verejnej správe**. Podľa uvedeného metodického usmernenia sú pri výpočte predpokladanej hodnoty zákazky a tiež pri vyhodnocovaní ponúk dôležité tzv. celkové náklady na vlastníctvo softvéru (TotalCostofOwnership). Jednotlivé ponuky musia byť posudzované vzhľadom na priame aj nepriame náklady počas celého životného cyklu softvéru (4 roky, ak nie je určená konkrétna doba životnosti softvéru). Celkové náklady musia zahŕňať minimálne:

- náklady na nákup alebo zapožičanie licencie (do nákladov na nákup alebo zapožičanie licencie sa požaduje uviesť aj všetky licencie pre používanie kompletného riešenia bez ohľadu na akékoľvek už existujúce licencie vo vlastníctve verejného obstarávateľa)
- náklady na inštaláciu
- náklady na údržbu softvéru (ročný poplatok výrobcovi softvéru, ak je potrebný)
- náklady na (nevyhnutný) upgrade softvéru do nákladov na nevyhnutný upgrade softvéru sa započítavajú aj náklady na upgrade všetkého softvéru nutného k plnej funkčnosti obstarávaného softvéru)
- náklady na školenie používateľov a správcov (ak sú potrebné)
- náklady na záruky spojené s prevádzkou softvéru
- náklady na odstúpenie od používania softvéru (tzv. výstupné náklady).

Na základe metodického usmernenia vypracovalo Ministerstvo financií SR v decembri 2009 Príručku k Metodickému usmerneniu pre obstarávanie softvérových produktov vo verejnej správe. Uvedená príručka obsahuje aj odporúčania pre zmluvné vzťahy.

HARDVÉR

Úrad pre verejné obstarávanie v súvislosti s aplikáciou zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 282/2006 Z. z. poskytol **Metodické usmernenie – stanovenie technických špecifikácií počítačových zariadení**. Vzhľadom na komplexnosť počítačov a existenciu alternatívnych a ekvivalentných riešení, ktoré môžu splniť požiadavky verejného obstarávateľa a obstarávateľa, jedným z možných spôsobov identifikácie výkonu, ktorý sa požaduje od produktu je použitie špecializovaného benchmarku pre výkon počítačov.

Vo všeobecnosti existujú dva druhy benchmarkov:

- špecifické benchmarky, ktoré merajú výkon v jednotlivých druhoch aplikácií ako je tvorba obsahu internetu, kancelárske aplikácie, hracie alebo poštové servery
- celkové benchmarky (ktoré môžu byť výsledkom rozličných špecifických benchmarkov, napr. tvorba obsahu internetu + kancelárske aplikácie), ktoré merajú celkový výkon počítačov.

Použitím benchmarkov sú si verejní obstarávatelia vždy istí, že počítače alebo servery, ktoré sú ponúkané dosiahnu minimálnu garantovanú úroveň výkonu a v rovnakom čase budú ponuky schopné ponúknuť každý možný model počítačov alebo serverov dostupných na trhu, ktoré dosiahnu požadovanú úroveň výkonu bez diskriminácie. Týmto spôsobom si budú aj verejní obstarávatelia istí, že dostanú najlepšiu hodnotu za vynaložené peniaze.

KOMPLEXNÉ PROJEKTY

Prax v oblasti projektov prioritnej oblasti 1 OPIS ukázala, že využitie metódy CBA nepokrýva dostatočne adresne riadenie prínosov komplexných projektov. Tie sa vyznačujú nielen veľkou komplexnosťou ale aj vysokou cenou v porovnaní so základným softvérom či hardvérom. Najmä práca s prínosmi počas životného cyklu projektov nebola pokrytá vhodným riadením prínosov.

Ministerstvo financií SR vypracuje metodické usmernenie pre posúdenie prínosov projektov, ich identifikáciu, kvantifikáciu a monetizáciu v úvodnej (inicializačnej) fáze projektu, či zámeru. Účelom je identifikovať reálne hmatateľné či nehmatateľné prínosy systémovo a na ne naviazať hodnotenie projektov z pohľadu ich úspešnosti. Definícia prínosov by mala byť pretavená aj do cieľov projektov a ich dosiahnutie podmienkou úspešnosti, prípadne akceptácie projektu.

Previazaním metódik pre riadenie prínosov s metodikou pre riadenie projektov vytvorí metodický rámec umožňujúci zvýšenie pravdepodobnosti materializácie predpokladaných prínosov, teda ich prejavenie sa v reálnom živote občana, či inštitúcie. V neposlednom rade zlepši orientáciu na ciele v projektoch, ktoré budú adresnejšie a orientované na prínosy.

10. Investícia len do užitočných služieb

Výsledkom informatizácie by nemalo byť iba obyčajné „preklopenie“ existujúceho systému do elektronickej podoby, ale maximálne zjednodušenie a zefektívnenie procesov, ktoré odbremení používateľov konkrétnych služieb od zbytočných povinností. Prípravu každého projektu elektronickej služby a jej obstarávania by mala sprevádzať analýza doterajšieho procesu a jeho revízia, t. j. odbúranie zbytočných krokov, maximálne zjednodušenie a automatizácia. Dôraz musí byť kladený na tzv. „proaktívne služby“, teda služby, ktoré sa aktivujú a zabezpečia automaticky a presne na podmienky a situáciu používateľa a nevyžadujú jeho iniciáciu.

Každé zavedenie alebo úpravu informačného systému by štandardne malo sprevádzať prehodnotenie doterajšieho procesu s cieľom jeho zjednodušenia, zrýchlenia, zefektívnenia a súčasne zníženia nákladov na jeho zabezpečenie. Procesný audit je preto bežnou súčasťou nielen pri návrhu nových informačných systémov, ale aj pri úprave existujúcich.

Významnou požiadavkou v oblasti eGovernmentu je v súčasnosti aj požiadavka na znižovanie administratívneho zaťaženia občanov aj podnikateľov a uľahčenie ich komunikácie s verejnou správou. Tomu zodpovedá koncept tzv. „proaktívnych služieb“, t. j. služieb, ktoré sa aktivujú samé na základe stanovených inicializačných udalostí a nie je potrebné aby žiadateľ musel o ne požiadať, pokiaľ na ne má automaticky nárok.

Preto je zámerom požadovať pri návrhu všetkých informačných systémov, najmä v prípade zavádzania elektronických služieb prehodnotenie súčasného procesu a jeho úpravu. Očakávané benefity sú najmä:

- zjednodušenie
- zvýšenie transparentnosti
- zníženie nákladov verejnej správy
- zvýšenie návratnosti a efektivity vložených verejných investícií
- odstránenie duplicit v procese poskytovania verejných elektronických služieb.

Súčasťou každého projektu preto bude vypracovanie a analýza súčasného procesu a popis nového procesu, ktorý musí korešpondovať s celkovým zámerom projektu. Takáto procesná analýza je nevyhnutnou podmienkou aj kvalitného spracovania legislatívnej analýzy – t. j. určenia potrebných legislatívnych zmien. Bez procesného návrhu nie je možné jednoznačne určiť ktorú legislatívu bude potrebné upraviť. Zároveň je procesná analýza základom pre vyčíslenie ekonomických benefitov – t. j. pre stanovenie finančnej a ekonomickej efektívnosti projektu. Každý projektový zámer by preto mal v zmysle štandardov projektového riadenia obsahovať tzv. procesnú doložku, ktorá bude obsahovať procesnú analýzu a z nej vyplývajúci zoznam legislatívy, ktorú bude potrebné upraviť. Tento postup budú vykonávať povinné osoby uvedené v zákone č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy, v znení neskorších predpisov, pre všetky IKT projekty. Zároveň Ministerstvo financií SR určí spôsob povinného zavedenia procesnej analýzy do požiadaviek na projekty v rámci riadiacich dokumentov OPIS.

Odporúčanie k riešeniu problematiky autorských práv a zabezpečenia transparentnosti subdodávateľov v súvislosti s nákupom a využívaním informačno-komunikačných technológií vo verejnom sektore

Obsah

- Ustanovenia zmluvy k autorským právam
- Návrh riešenia spôsobu kontroly už uzavretých zmlúv, ktoré obsahujú záväzky podľa zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (ďalej len „autorský zákon“) v znení neskorších zmien a doplnkov,
- Ustanovenia zmluvy k subdodávkam

Bod 1. Ustanovenia zmluvy k autorským právam

„Pri uzatváraní zmluvy na dodávky IKT v prípadoch, kedy je objednávateľom štát resp. štátne a verejné inštitúcie podliehajúce režimu verejného obstarávania, je najlepšie také riešenie, ktoré objednávateľovi zabezpečí právo neobmedzene používať, študovať, upravovať a rozširovať predmet dodávky, bez ďalšieho súhlasu zhotoviteľa, t. j. účastníka zmluvy o vytvorení počítačového autorského diela.

V prípade, že sa navýšenie finančných prostriedkov potrebných na obstaranie výhradnej licencie (licencie v neobmedzenom rozsahu), nejaví ako efektívne (čo bude vo väčšine prípadov), je potrebné, aby každá nová zmluva v budúcnosti obsahovala štandardizované licenčné ustanovenia, zabezpečujúce objednávateľovi nevýhradné, neobmedzené právo používať, upravovať a rozširovať aplikačné programové vybavenie počas celej doby trvania majetkových práv k nemu na území Slovenskej republiky a Európskej únie na účely, na ktoré bolo vytvorené a na účely súvisiace s činnosťou objednávateľa - to znamená, nevýhradnú licenciu (licenciu v obmedzenom rozsahu), neobmedzenú na celú dobu trvania majetkových práv, pre územie Slovenskej republiky a Európskej únie.“

1. Na každé autorské dielo, vytvorené výhradne v rámci plnenia tejto zmluvy dodávateľom, udeľuje dodávateľ objednávateľovi ku dňu podpisu akceptačného alebo preberacieho protokolu ohľadom plnenia, ktorého je také dielo súčasťou, časovo neobmedzenú (po dobu právnej ochrany majetkových práv trvajúcu), nevýhradnú a cenou podľa tejto zmluvy plne splatenú licenciu na akékoľvek použitie takého autorského diela ako celku i jeho jednotlivých častí v neobmedzenom rozsahu, ktorý, pre zamedzenie pochybností, zahŕňa právo jeho kopírovania, prekladania, prispôbovania, modifikovania, upravovania, distribuovania, publikovania a začleňovania do iných diel, a to ako objednávateľom osobne, tak aj osobami mim. poverenými s tým, že pokiaľ je to potrebné, taká licencia zahŕňa aj výslovný súhlas na udelenie sublicencie na používanie diela pre akékoľvek tretie osoby, či na prevedenie takej licencie na tretie osoby verejnej správy. Dodávateľ bude pred podpisom akceptačného alebo preberacieho protokolu povinný dodať objednávateľovi na základe jeho žiadosti najaktuálnejšiu verziu komentovaných zdrojových kódov a dátového modulu diela, na ktoré sa vzťahuje licencia podľa predchádzajúcej vety, s tým, že objednávateľ bude oprávnený tieto bez akéhokoľvek časového a vecného obmedzenia použiť (vrátane možnosti ich dekompilácie a akýchkoľvek iných spôsobov úpravy).
2. Dodávateľ vyhlasuje, a zmluvné strany berú na vedomie a súhlasia s tým, že k jednotlivým plneniam (vrátane ich akýchkoľvek súčastí zahŕňajúcich tiež software) dodaným alebo poskytnutým dodávateľom objednávateľovi podľa tejto zmluvy na základe licencií udelených dodávateľovi tretími osobami, ktoré k nim majú a/alebo vykonávajú autorské práva a/alebo práva priemyselného a/alebo iného duševného vlastníctva, dodávateľ udeľuje objednávateľovi právo na ich používanie objednávateľom v súlade, v rozsahu, spôsobom a za ďalších podmienok, za ktorých boli tieto plnenia dodané/poskytnuté dodávateľovi prísľušnou z takých tretích osôb, ako sú také licenčné podmienky špecifikované v prílohe tejto zmluvy.
3. V prípade, že akákoľvek tretia osoba, vrátane zamestnancov dodávateľa a/alebo subdodávateľov, bude mať akýkoľvek nárok proti objednávateľovi z titulu porušenia jej autorských práv a/alebo práv priemyselného a/alebo iného duševného vlastníctva alebo akékoľvek iné nároky v akejkoľvek súvislosti s plnením poskytnutým dodávateľom podľa tejto zmluvy, dodávateľ sa zaväzuje:
 - (a) bezodkladne obstaráť na svoje vlastné náklady a výdavky od takejto tretej osoby súhlas na používanie jednotlivých plnení dodaných, poskytnutých, vykonaných a/alebo vytvorených dodávateľom, subdodávateľom alebo tretími osobami pre objednávateľa, alebo upraviť jednotlivé plnenie(a) dodané, poskytnuté, vykonané a/alebo vytvorené dodávateľom, subdodávateľom alebo tretími osobami pre objednávateľa tak, aby už ďalej neporušovali autorské práva a/alebo práva priemyselného a/alebo iného duševného vlastníctva tretej osoby, alebo nahradiť jednotlivé plnenie(a) dodané, poskytnuté, vykonané a/alebo vytvorené dodávateľom, subdodávateľom alebo tretími osobami pre objednávateľa rovnakými alebo aspoň takými plneniami, ktoré majú aspoň podstatne podobné kvalitatívne, operačné a technické parametre a funkčnosti, alebo, ak sa jedná o plnenie poskytnuté na základe licencie tretej osoby, taký nárok vyriešiť v súlade s tým, čo pre taký prípad stanovujú jej licenčné podmienky uvedené v tejto zmluve, a ak ich niet, tak v súlade s týmito podmienkami; a
 - (b) poskytnúť objednávateľovi akúkoľvek a všetku účinnú pomoc a uhradiť akékoľvek a všetky náklady a výdavky, ktoré vznikli/vzniknú objednávateľovi v súvislosti s uplatnením vyššie uvedeného nároku tretej osoby; a
 - (c) nahradiť objednávateľovi akúkoľvek a všetku škodu, ktorá vznikne objednávateľovi v dôsledku uplatnenia vyššie uvedeného nároku tretej osoby, a to v plnej výške a bez akéhokoľvek obmedzenia.

Objednávateľ sa však zaväzuje, že o každom nároku vznesenom takou treťou osobou v zmysle horeuvedeného bude bez zbytočného odkladu informovať dodávateľa, bude v súvislosti s takým nárokom postupovať podľa primeraných pokynov dodávateľa a tak, aby sa predišlo vzniku a prípadne zvýšeniu škôd, nevykoná smerom k takej tretej osobe žiaden úkon, v dôsledku ktorého by sa jej postavenie v súvislosti s takým uplatnením nároku zlepšilo, a dodávateľovi vystaví a bude po potrebnú dobu udržiavať v platnosti prevoditeľnú plnú moc potrebnú na to, aby sa dodávateľ mohol za objednávateľa účinne takému nároku brániť a s takou treťou osobou o urovnaní sporu rokovať, a aj inak postupovať tak, ako je to potrebné v záujme ochrany práv oboch strán.

4. Dodávateľ nenesie zodpovednosť za akúkoľvek dodávateľom neautorizovanú zmenu diela vykonanú zákazníkom alebo treťou osobou poverenou zákazníkom. Spôsob autorizácie zmien je povinnou súčasťou dodávky diela.

Bod 2. Návrh riešenia spôsobu kontroly už uzavretých zmlúv, ktoré obsahujú záväzky podľa autorského zákona (autorské právo)

Spôsob kontroly už uzavretých zmlúv

Základným problémom pri spracovaní všeobecne použiteľnej osnovy je skutočnosť, že pokiaľ ide o autorské právo, tak počas samostatnej existencie Slovenskej republiky platili na území Slovenskej republiky tri základné predpisy autorského práva.

Išlo o zákon č. 35/1965 Zb., zákon 383/1997 Z.z. a nakoniec dnes platný zákon č. 618/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V súčasnosti platný autorský zákon v prechodných a záverečných ustanoveniach rieši otázky platnosti záväzkov prijatých pred dňom jeho účinnosti. Konkrétne ods.2 §87 zákona:

„(2) Ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred nadobudnutím jeho účinnosti; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.“

S prihliadnutím na to, že v súčasnosti môžu byť ešte v platnosti zmluvy, ktoré boli uzatvorené v minulosti za účinnosti predchádzajúcich autorských zákonov a ktoré sa týkajú dodávky informačných technológií, je problematické vyhotoviť všeobecne použiteľnú osnovu na kontrolu týchto zmlúv. Je to preto, lebo v predchádzajúcich právnych úpravách neboli doriešené licenčné záväzky. Rovnako aj pojem „počítačový program“, ako autorské dielo nebol vždy presne definovaný resp. v najstaršej právnej úprave v pôvodnej verzii zákona nebol definovaný vôbec.

Pri zmluvných záväzkoch, ktoré boli uzatvorené pred účinnosťou dnes platného autorského zákona, t. j. do 31.12.2003, bude potrebné pri kontrolnej činnosti postupovať individuálne, prípadne pokúsiť sa dohodnúť so zmluvným partnerom o takú úpravu zmluvy formou dodatku, aby zodpovedala súčasnej platnej legislatíve v oblasti autorského práva.

Z tohto dôvodu nižšie uvedená rámcová osnova, je použiteľná pre zmluvné záväzky podľa dnes platnej legislatívy, t. j. u zmlúv, ktoré boli uzatvorené v čase od 1.1.2004.

Postup kontroly a riešenie už uzavretých zmlúv

Pred začatím kontrolnej činnosti sa oboznámiť s originálom zmluvy, ktorá sa týka dodávky informačných technológií v prípadoch, kedy objednávateľom je štát resp. štátne a verejné inštitúcie podliehajúce režimu verejného obstarávania. Je potrebné mať k dispozícii všetky dodatky a tiež dokumenty o prebratí dodávky (preberacie protokoly), prípadne doklady o reklamácii väd dodávky, ak takáto reklamácia bola uplatnená voči zhotoviteľovi.

Ak bola na dodávku vyhotovená len jedna zmluva (zmluva o vytvorení diela – dodávka informačných technológií), preskúmať jej obsah z hľadiska toho či obsahuje aj ustanovenia o riešení licenčných otázok k vytvorenému predmetu zmluvy - dodávka informačných technológií.

V prípade, že bola okrem zmluvy o vytvorení diela (dodávky informačných technológií) vytvorená osobitná zmluva, ktorá rieši práva k predmetu zmluvy z hľadiska duševného vlastníctva – licenčná zmluva - preskúmať obsah tejto zmluvy. Najmä treba porovnať obsah predmetu tzv. „základnej zmluvy“, t. j. zmluvy na dodávky informačných technológií s obsahom predmetu zmluvy, ktorá rieši práva k predmetu zmluvy z hľadiska duševného vlastníctva. Ak predmet zmluvy u oboch zmlúv nie je totožný (nemusi byť totožný aj preto, lebo zmluva o dodávke informačných technológií nemusí obsahovať len predmet zmluvy podliehajúci autorskému právu, ale aj iné dodávky ako napr. dodávky hardvéru, služby a pod.) treba preskúmať, či časť predmetu plnenia, ktorá sa týka autorských práv je totožná u oboch zmlúv.

Ak sú splnené podmienky v bode 2. a 3. (z kapitoly Bod 1. Ustanovenia zmluvy k autorským právam) treba preskúmať, či zmluva obsahuje aj prehlásenie zhotoviteľa, že má k predmetu zmluvy pokiaľ ide o duševné vlastníctvo majetkové práva zodpovedajúce autorským právam a právo s predmetom zmluvy nakladať bez obmedzení, ktoré by v budúcnosti mohli brániť objednávateľovi riadne užívať predmet zmluvy. Ak zmluva podobné vyhlásenie neobsahuje, je potrebné navrhnúť spracovanie dodatku k nej, kde to bude riešené. Pre prípad, že by zhotoviteľ odmietol riešiť vec dodatkom k zmluve, je potrebné vyzvať ho na preukázanie majetkových autorských práv (predloženie zmluvy s autorom, prípadne licenčného vyhlásenia a pod.).

Ak nedôjde zo strany zhotoviteľa k preukázaniu majetkových autorských práv, objednávateľovi sa odporúča využiť právne prostriedky na korektné usporiadanie veci (dať preskúmať zmluvu špecializovanej právnej kancelárii, či je možné od nej odstúpiť, resp. či zmluva je vôbec platná, keď zhotoviteľ disponuje s predmetom zmluvy, ku ktorému nevie preukázať právo).

Obsah zmluvných záväzkov v zmluve, pokiaľ ide o postúpenie majetkových autorských práv na objednávateľa, preskúmať z hľadiska toho, či objednávateľ ako nadobúdateľ majetkových práv získal tieto práva na základe zmluvy bez obmedzení. Či získané majetkové práva majú charakter výhradných práv alebo ide o tzv. nevýhradné majetkové autorské práva.

Pre prípad, že by otázka majetkových autorských práv nebola dostatočne riešená v zmluve (nebolo by to tam riešené vôbec, resp. bolo by to riešené nevhodne pre objednávateľa napr. tak, že by išlo o nevýhradné právo použiť dielo) sa odporúča objednávateľovi uzavrieť so zhotoviteľom dodatok zmluvy, ktorý by to riešil. Ak nie je možné dohodou so zhotoviteľom vec usporiadať, potom je potrebné prostredníctvom špecializovanej právnej kancelárie dať preskúmať zmluvu a pokúsiť sa riešiť vec právnymi prostriedkami.

V prípadoch, kedy zmluva o dodávkach informačných technológií neobsahuje vôbec žiadne ustanovenia o riešení majetkových autorských práv a neexistuje medzi objednávateľom a zhotoviteľom osobitná zmluva, ktorá by to riešila, potom treba zmluvu preskúmať aj z hľadiska toho, či v dôsledku dodávky informačných technológií môže dôjsť k neoprávnenému zásahu do autorských práv tretích osôb a či predmetnú dodávku alebo jej časť možno posudzovať ako autorské dielo.

Bod 3. Ustanovenia zmluvy k subdodávkam

1. Pokiaľ zhotoviteľ použije na dielčie dodávky predmetu zmluvy ďalších čiastkových dodávateľov (ďalej len subdodávateľia). Zoznam týchto subdodávateľov tvorí neoddeliteľnú súčasť zmluvy. V prípade, že niektorý zo subdodávateľov nie je v okamihu podpisu zmluvy známy a vstúpi do procesu v priebehu plnenia predmetu zmluvy, musí byť tento subdodávateľ odsúhlasený formou dodatku k zmluve.
2. Súčasťou predkladaných ponúk je aj zoznam autorov a výrobcov diela. V prípade uplatnenia si nárokov vyplývajúcich zo zodpovednosti za vady diela je možné si ich uplatňovať priamo u autorov alebo výrobcov, pokiaľ nie je právne možné si ich uplatňovať u dodávateľa.
3. Pokiaľ zhotoviteľ nedodrží dohodnutý záväzok v bode 1. tohto článku, považuje sa to za závažné porušenie zmluvných podmienok. Objednávateľ je oprávnený vyúčtovať zmluvnú pokutu vo výške 20% ceny diela. Objednávateľ je oprávnený zmluvnú pokutu započítať a z tohto dôvodu krátiť dohodnutú cenu diela (vyplatiť zhotoviteľovi dohodnutú cenu diela zníženú o 20%). Objednávateľ je oprávnený dohodnutú zmluvnú pokutu vo

výške 20% vyúčtovať zhotoviteľovi aj po odovzdaní diela, ak dodatočne zistí, že zhotoviteľ porušil dohodnutý záväzok v bode 1. tohto článku.

[1] <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>

[2] Typový softvér, v obchodnej praxi označovaný ako „balikový softvér“, je najmä softvér poskytovaný prostredníctvom nevýhradnej licencie, ktorý touto formou používajú viaceré subjekty. Využíva sa na opakované používanie, t. j. náklady na vývoj, rozvoj, legislatívne aktualizácie sú hradené všetkými používateľmi. Táto kategória zahŕňa väčšinu typových aplikačných softvérov.